

Andersen

En kortfattet biografi

av Ragnar Branæs, 2009

Vi kjører E18 inn mot Oslo, det er høst, det er lørdag, og solen er delvis skjult i en ettermiddagsdis. Vi har veien nesten for oss selv. Kari sitter i baksetet, jeg kjører, og pappa sitter ved siden av meg. Han presiserer ofte at han gjerne kan sitte bak, men han er litt som meg, litt rørselig liksom, og trives best foran.

Vi passerer Høvik kirke.

- Der bodde jeg i to år da jeg var guttunge, sier han plutselig, og peker på en svær gammel trevilla som kneiser mellom nakne løvtrær et lite stykke fra hovedveien.

Det visste jeg ikke. Jeg har alltid trodd at barndomshjemmet hans var i Steingardveien der vi alltid besøkte farfar. Det slår meg plutselig: er det ikke rart hvor lite man av og til vet om de som er nærmest? Det er som et pulsespill hvor store og viktige brikker mangler uten at du vet om det.

De første årene

Einar ble født på Lillehammer Sykehus 25 april 1930. Familien bodde i Mesnalia. Den gang som nå var det en liten bygd i Ringsaker kommune i Hedmark fylke, noen mil øst for Lillehammer. Faren Sønnik Andersen var forstkandidat¹ og assistent i Ringsaker almenning. Moren Sigrid (*født Wollebæk*) var utdannet barnepleier, men var hjemmeværende husmor.

Broren Torfinn² ble født i 11 januar 1933.

I 1935 fikk Sønnik Andersen jobb som skogforvalter for Eidskog kommunes skoger. Familien flyttet da til Børrud syd for Kongsvinger. Den første vinteren bodde de i andre etasje på et gårdsbruk, deretter flyttet de inn i en tjenestebolig på Skotterud. Oppholdet på Eidskog skulle uansett bli av kort varighet, for to år senere fikk faren enda en ny jobb, denne gangen i Oslo. 1 desember 1937 tiltrådte han stillingen som den første arbeidsinspektøren for skogbruk i Statens Arbeidstilsyn, og familien flyttet til Høvik i Bærum. Etter to år i en staselig trevilla flyttet deretter familien Sønnik og Sigrid Andersen, med sine to sønner på 6 og 9 år, inn i et nytt hus i Steingardveien på Nordberg.

- Jeg husker vi flyttet inn, forteller Einar. - Det var den 14 oktober 1939, og det var det første huset som stod ferdig nord for Karl Kjelsens vei. Det var ikke engang grus i gata, bare pukk!

1 "Forstkandidat" er den gamle tittelen for de som ble uteksaminert fra (daværende) Norges Landbrukshøgskolen på Ås. I dag tilsvarer dette omtrent Bachelor i Skogfag fra Universitetet for miljø- og biovitenskap, som fremdeles ligger på Ås.

2 Torfinn giftet seg med Turid Hellum i 1953. Familien emigrerte i 1956 til USA, hvor de bosatte seg utenfor Seattle. De fikk fire barn. Turid gikk bort i 2004, Torfinn er pensjonert etter å ha jobbet i shipping.

Familien Andersen; Sigrid, Einar og Sønnik. Torfinn sitter foran på Sigrids fang. (År og fotograf er ukjent).



I perioden før andre verdenskrig vokste Oslos grenser utover, og den store åsen opp mot Sognsvann ble bygget ut med boliger. Kontakten med byens sentrum ble sikret ved at Sognsvannsbanen ble etablert, mens Nordmarkas store skoger strakte seg helt ned til villagjerdene.

For to smågutter var dette nesten som paradiset. Skogen var en endeløs lekeplass som innbød til turer og fritidsaktiviteter. Einar satset på håndball og orientering, den siste idrettsgrenen skulle han holde på med i flere år. Høsten 1945 skulle han også være med på å danne en speidertropp på Nordberg.

Vi hadde spesielt en lek som var veldig populær hos oss, men ikke hos foreldrene våre. Vi klatret så høyt opp i en gran vi bare kunne, og så skled vi på greinene ned igjen. På vei nedover var det om å gjøre og finne på kunststykker. Kåre Bye var spesielt flink. Han gjorde kolbøtter på vei ned gjennom granbaret. *(Intervju med Einar 22 februar 2009)*

18 desember 1941 fikk de to brødrene en søster. Da Sønnik etter en ukes tid skulle hente sin kone Sigrid og sin nyfødte datter på Aker Sykehus, som den gang holdt til på Berg Skole, fikk Sigrid en plutselig blodpropp. Hun døde således på sykehuset 27 desember, bare 37 år gammel. Dette var et hardt slag for familien, og spesielt for de to små guttene.

Allerede før at den første sorgen hadde gitt seg var det mange praktiske gjøremål som måtte ordnes, ikke minst stellet av en nyfødt baby, og guttene måtte hjelpe til. En gammel bekjent av Sønnik, Asta Hoff, var husholderske hos en billedhugger på Slemdal¹, og hun ble snart ansatt²

1 Billedhuggeren var Sigrid Welhaven Krag

2 Hun giftet seg med Sønnik Andersen i 1944. De fikk ingen felles barn.

til å ta vare på familien i Steingardveien¹. Babyen - som fikk navnet Sigrid² etter sin avdøde mor - var i en kort periode plassert på Alines Spedbarnhjem³, men kom hjem til Steingardveien så snart familien kunne ta i mot henne.

Skolegang

Sin første skoledag hadde Einar på Tollefsbøl Skole i Eidskog i august 1936. Han var tidlig ute med å lese, og fikk lov til å begynne da han var seks år. Det var lang skolevei, og det var med lettelse han snart kunne flytte over til skolen på Skotterud.

Min skolegang under og like etter krigen ble nokså turbulent, særlig hva skolested angår, men førte frem til realartium på Berg skole i 1948.
(Fra manuskript for "egoforedrag" i Røa Rotaryklubb i august 2007.)

Da familien flyttet til Høvik begynte han i annen klasse på Høvik skole. Dette var litt av en overgang etter den lille skolen på Eidskog, og han traff mange nye venner.

Etter at familien flyttet til Nordberg begynte Einar i fjerde klasse på Tåsen Skole. Skolegangen forløp normalt frem til mars 1942, da lærerstriden med nazistene første til at skolen ble stengt. Mange lærere ble arrestert og sendt til Kirkenes⁴. Resten av skoleåret ble derfor undervisningen gjennomført i private hjem.

Høsten 1943 begynte Einar på Berg Skole, som den gang var kombinert realskole og gymnas. Allerede tidlig under krigen var skolebygningene tatt i bruk som sykehus, og undervisningen måtte derfor skje andre steder. I en periode ble lokaliteter på Universitetet på Blindern brukt i en "tre-skifts" ordning sammen med skolene på Ris og Ullern. En uke hadde de undervisning om morgenen, en uke på dagen, og deretter

1 Asta Andersen (f. Hoff) hadde en sønn som også senere flyttet inn i Steingardveien, Olav Hoff. Han utdannet seg på Washington State College i USA etter å ha fått et "scholarship" som skihopper. Etter utdannelsen flyttet han tilbake tilbake til Norge, giftet seg, og bosatte seg i Sande i Vestfold. Han døde i en flyulykke i Sverige 20 oktober 1964.

2 Sigrid ble senere gift med Sven Jørgensen, og de fikk tre barn. De overtok huset i Steingardveien, men solgte dette i 2004..

3 I dag heter det Alines Spedbarnsenter.

4 Lærerstriden var en kamp mot nazifisering i skolen under andre verdenskrig. Den brøt ut for fullt våren 1942, etter at det lenge hadde ulmet. Mange lærere ble internert og sendt til tvangsarbeid. Striden er kjent internasjonalt som et vellykket eksempel på ikkevoldelig motstandskamp. 1100 mannlige lærere ble arrestert. Omkring 500 av dem ble i april 1942 sendt med kystbåten «Skjerstad» til Kirkenes.

(lokalhistoriewiki.no 22.02.2009)

Likvidasjonen på Blinderen

8 februar 1945

Karl Alfred Nicolai Marthinsen var sjef for Statspolitiet i Norge under andre verdenskrig. Han ble likvidert av Oslogjengen i Blindernveien på Blindern da han var på vei til arbeidet i Statspolitiets hovedkvarter i Kronprinsens gate 10. Marthinsens bil gikk på knottgenerator og da han ble likvidert hadde Oslogjengens folk gjemt seg på en bakketopp i Blindernveien ved universitetsområdet hvor de visste at bilen ville ha mistet mye av sin motorkraft. Bilen hadde derfor en svært lav hastighet da den ble beskyttet med en brengun. Marthinsen ble drept på stedet. (<http://no.wikipedia.org> - 22.02.2009)

en uke på kveldstid.

”Jeg husker en time jeg satt nede på Blindern og dagdrømte litt, tittet ut av vinduet mens læreren pratet”, forteller Einar.

”Da ser jeg en stor sort bil komme kjørende. Fra en svær vedstabel på motsatt side av veien hopper det plutselig frem en kar, han peprer den sorte bilen med maskinpistolskudd, før han kaster seg på en sykkel og stikker av. Det var den norske SS-sjefen Martinsen¹ som ble likvidert. Krigen var ganske nær av og til.”

Da krigen var slutt normaliserte skolegangen seg, og de tre siste årene før artium i 1948 tilbragte han på Berg Skole. I russetiden traff han forøvrig en ung dame fra Majorstua som senere skulle bli hans hustru.

Tyskland

I 1945 var Einar med på å danne en speidertropp på Nordberg, og 17 år gammel deltok han i 1947 på en speiderleir (jamboree) i Frankrike. Reisen dit gikk gjennom et krigsødelagt Tyskland i jernbanevogner med trebenker. På den turen så Einar ruiner for første gang. I Osnabrück og Münster var det ikke hus igjen, bare hauger med bygningsrester. Der så han også alle tiggerne som ble holdt borte fra togvognene, mennesker som ikke hadde noe å leve hverken av og for. Alt dette gav en 17-åring mye å tenke på.

Etter avsluttet artium året etter var det rett inn i Kongens Klær. Einar fikk først sjåfør- og mekanikeropplæring på Trandum. Deretter ble han sendt til Rendsburg i Schleswig-Holstein med Tysklandsbrigade 491², for å tjenestegjøre som assistent for transportoffiseren i oppklaringseskadronen. I denne jobben var han nok en gang øyenvitne til etterkrigsårene i Tyskland. Området Einar kom til denne gangen var ikke blitt så mye skadet under den allierte bombingene og de øvrige krigshandlingene, men synet som møtte ham i Hamburg og andre byer lenger syd var sjokkerende. Også opplevelsen av Paris under en ”langperm” ga inntrykk som ble sittende.

1 Se egen faktaboks øverst på denne siden.

2 Se egen faktaboks øverst på neste side.

Tysklandsbrigaden

Tysklandsbrigaden var den norske hærens bidrag til den allierte okkupasjonsstyrken i Tyskland etter den andre verdenskrig. [...] Mot slutten av krigen forhandlet London-regjeringen med britene om våpenleveranser til det norske etterkrigsforsvaret. Britene kom med et utilfredstillende tilbud og satte som betingelse at norske styrker måtte delta i okkupasjonen av Tyskland. [...] Forsvarsledelsen var imot å binde så store styrker i utlandet, mens forsvarsminister Jens Chr. Hauge av sikkerhetspolitiske grunner ønsket å samarbeide praktisk og operativt med britene som han anså som en viktig alliansepartner. Hauges syn vant igjennom. Tysklandsbrigaden sto under norsk administrasjon og jurisdiksjon, men under britisk operativ kommando. Den var utstyrt med britisk utstyr og ble i januar 1947 utstasjonert i Harz, underlagt britenes 5. divisjon. [...] I 1948 økte den internasjonale spenningen og norske myndigheter krevde at brigaden ble flyttet nordover til Schleswig-Holstein, slik at den lettere kunne trekkes tilbake til Norge i en krisesituasjon. [...] Våren 1953 ble brigaden trukket hjem og ble omdannet til Brigaden i Nord-Norge som følge av NATOs fokusering på forsvaret av Nord-Norge mot Sovjet. *(fra <http://no.wikipedia.org> - 22.02.2009)*

Karrierevalg

Det ble tidlig klart for Einar at han ville følge i sin fars fotspor, og han bestemte seg tidlig for å søke på Landbrukshøgskolen på Ås¹. Det var imidlertid ikke lett å komme inn på denne høgskolen, han trengte praksis og tilleggspong.

Mitt valg av skogbruket som levevei ble nok påvirket av far, som avsto fra å gi meg råd, men gjennom sitt engasjement og formidling av sine gjøremål avgjorde mitt valg. Han var opptatt av de sosiale forhold i næringen, var engasjert i arbeidet med å få skogbruket på bena igjen etter krigen gjennom arbeid i regjeringens tømmerutvalg, var sentral i arbeidet med å utforme AP's skogbrukspolitikk på slutten av 40-tallet og formann for den regjeringsoppnevnte skogkommisjonen av 1951, som gav føringer for den skogpolitikk som senere ble vedtatt av Stortinget. *(Fra manuskript for "egoforedrag" i Røa Rotaryklubb i august 2007.)*

For å skaffe seg nødvendig praksis, pong og kompetanse for å komme inn på Ås gikk Einar derfor en rekke kurs og kortvarige utdanninger. I 1949 søkte han og kom inn på et fireukers grunnkurs på *Yrkesskolen for skogsarbeidere* på Sønsterud i Åsnes, etter dette gikk han på *Statens Praktiske Skogskole* i Osen, og i 1951 *Statens Skogskole* på Kongsberg. Vinteren og våren 1952 tok han deretter på kveldstid halvårig handelsskole i Oslo. På dagtid arbeidet han da som assistent for Paul Pettersen Ullevålseter, som hadde ansvaret for preparering av Holmenkollbakken og skianlegget der før og under de olympiske

¹ I dag er dette Universitetet for miljø- og biovitenskap, og det ligger fremdeles på Ås.

vinterlekene i 1952. Dette var en del av den skog- og sagbrukspraksisen han fikk i Oslo kommunes Skogvesen mellom periodene med skolegang.

Høsten 1953 kom Einar inn på høgsolen på Ås, og startet sin treårige utdanning som forstkandidat med skogøkonomi og skogpolitikk som hovedfag.

Anne

20 mai 1948 hadde russetiden i Oslo bare så vidt kommet i gang. I etterkrigstiden startet feiringen 17 mai, og strakte seg frem til vitnemålene ble delt ut rundt St.Hans tider.

Einar havnet den kvelden i en sandkasse - slik russ ofte gjør når de er beruset av ungdom og avsluttet skolegang. I den samme sandkassen satt det en ung dame som Einar raskt ble kjent med. Hun het Anne¹, var russ fra Fagerborg, og bosatt i Jacob Aallsgate på Majorstua.

Anne og Einar vanket mye sammen i resten av russetiden, men mistet mye av kontakten da Einar reiste ut, først til Tyskland i militæret, og deretter for skolegang på ulike steder. Høsten 1951 traff de hverandre igjen, og ble etter det mer og mer sammen. De forlovet seg 22 mars 1952, og giftet seg 19 desember 1953 i Majorstuen kirke i Oslo. Høsten 1954 skaffet de seg et sted å bo på Ås. Anne sa opp sin daværende stilling i Forsvarets Sanitet, og fikk seg en kontorjobb ved Meieriinstituttet på høgsolen.

Anne døde plutselig i Horten 12 juli 2002. Hun hadde da vært Einars trofaste livsledsager gjennom nær 49 års ekteskap, og sammen hadde de fått fire sønner. Gjennom alle disse årene satte hun ektemann og familie først, og var hele tiden hjemmeværende husmor. Ledig tid utenom hjemmet brukte hun i et omfattende engasjement i Norske Kvinnens Sanitetsforening. Hun var med i styret i foreningene i Sørkedalen, Halden og Stjørdal, og var i en periode også leder i Halsen Sanitetsforening i Stjørdal. Videre var hun kretsleder i Nord-Trøndelag i åtte år, hun satt i sanitetsforeningens hovedstyre i åtte år, og var første leder i foreningens informasjonskomité. For sin innsats for Norske Kvinnens Sanitetsforening ble hun 1 juni 1996 tildelt *Æresmerket*.

I tillegg til sanitetsforeningen var hun en engasjert medarbeider og redaktør for nærradioen på Stjørdal, og hun drev pianoundervisning både for den kommunale musikkskolen, og for private elever.

Mine engasjementer ikke hadde vært mulige om ikke Anne hadde stilt opp og støttet meg på alle måter. Hun var hele tiden min viktigste medspiller. *(Intervju med Einar 13 mars 2009)*

¹ Anne Margrete (f.Branæs) ble født 22 januar 1930, datter av Konrad Ingemann Branæs og Margareta Laumann.

Omtrent 100 meter etter å ha passert Samvirkelaget og Sørkedalen Skole på den andre siden av veien kommer vi til to rødmalte gamle garasjebygninger. De ligger mot hverandre med store innkjørsler mot hovedveien. Inne i garasjene er gulvet av hardstampet jord med dype furer etter grove dekk, og mellom hjulsporene er bakken gjennomtrukket av gammel smøreolje og diesel. Innerst står det gammelt utstyr; snøploger, vinsjer, kjetting og annet forfallent traktorredskap.

Garasjebygningene tar meg førti år tilbake i tiden. Jeg husker enorme skogsmaskiner og alvorlige menn med grove hender, jeg husker tømmerbiler og lukten av tømmer og olje. Og i den ene enden av den lengste bygningen: pappas kontor. Opp en liten trapp, og inn til to små kontorer. Jeg må innrømme at jeg den gangen aldri skjønnte hva han egentlig gjorde på jobben.

Hegli

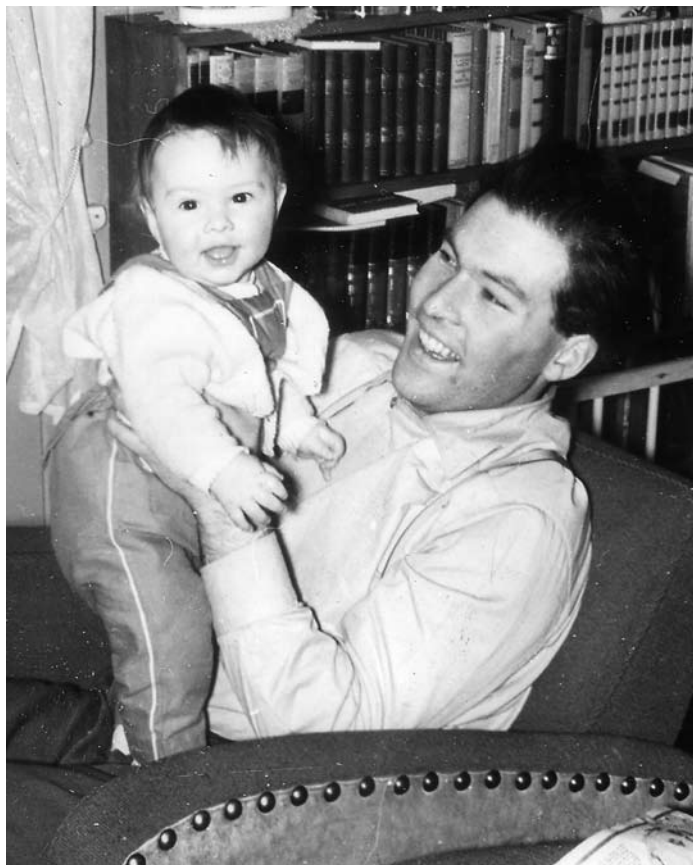
I mai 1956 tok Einar sin avsluttende eksamen ved høgskolen på Ås. Han hadde da fått jobb som assistent for skogbestyrer Hilmar Lyse hos Løvenskiold-Vækerø¹ med årslønn på 13.000 kroner. Sammen med Anne hadde han også lånt 11.000 kroner, fått kjøpstilletelse for bil, og kjøpt en brukt Opel. Nå satte de kursen mot skogfunksjonærboligen ved Nordre Heglivann, langt inne på Krokskogen.

De kom til Hegli på en veg som stykkevis knapt var kjørbare om sommeren, til et sted uten elektrisk strøm, og med to ståltråder opphengt i trærne ned til Sørkedalen. Det var den daglige kommunikasjonskanalen for – på det meste – fem familier med 20 barn. Annen forbindelse med omverdenen var kun en sliten folkevognbuss som fraktet skoleungene ned til Sørkedalen Skole.

Det fakta at grenda Hegli lå avsides til hadde likevel sine fordeler: det var storslått natur, fred og ro. Unntatt i helgene, da hadde det unge ekteparet alltid gjester – og svært ofte turgåere på døren som ville kjøpe

¹ Løvenskiold-Vækerø AS - Norsk familieeid konsern med virksomhet innen skogbruk, landbruk, eiendom og handel, en av Norges største skogeiere med eiendommer i Oslo, Akershus, Oppland og Buskerud på i alt 430 000 daa (bl.a. mesteparten av Nordmarka). Også 3500 daa dyrket mark, hovedsakelig på Fossum Bruk i Bærum og Hakadals Verk i Nittedal. Eier også Bærum Verk i Lommedalen med boliger og handelsvirksomhet. [...] Virksomheten til Løvenskiold-Vækerø går tilbake til 1649, Løvenskiold-familien kom inn som eiere 1897 da Carl Otto Løvenskiold (1839–1916) overtok etter sin svigerfar, baron Harald Wedel Jarlsberg. Aksjeselskap fra 1976. Eier og konsernsjef fra 1994: Carl Otto Løvenskiold (f. 1953). (www.snl.no, mars 2009)

*Einar med
eldste sønn
Ragnar i
januar 1958
(foto:privat).*



kaffe. Like nedenfor huset lå Nordre Heglivann med all den ørret og abbor de ønsket å dra opp – og med fiskeørnen svevende høyt over vannflaten klar til å slå ned på den stakkars fisk som våget seg opp i vannskorpen.

Da Anne og Einar 12 år senere flyttet ut av Sørkedalen var det en fastboende mann igjen på Hegli. Alle de andre husene var da bortleid som feriesteder med innlagt vann, strøm og telefon. Adkomsten var på ny gjennomgående vei fra Sørkedalen over til Ringerike, den var 5 meter bred og laget for akseltrykk på godt over 10 tonn.

Oppholdet på Hegli varte i to og et halvt år, før familien - nå med sin eldste sønn Ragnar¹ - flyttet ned i Sørkedalen, og bosatte seg i Tømtelia. Einar hadde da fått stilling som assistent for skogsjefen med arbeidssted på Vækerø. Denne jobben hadde han til 1960, da ble han forstmester² med ansvaret for Sørkedalen distrikt. Dette var et nytt distrikt etter at flere gamle distrikt var slått sammen, og Einar fikk således også fire skogassistenter som sine nærmeste medarbeidere. Familien flyttet kort tid etter til et stort hus som de overtok etter kunstmaleren Jakob Weidemanns far Oswald. Det lå tre kilometer opp i skogen ved Kjelsås

1 Ragnar ble født i 1957, nå bosatt i Horten og ansatt i Kongsberg Maritime som teknisk forfatter.

2 forstmester, tidligere tittel for skogforvalter i statsskogvesenet. Også brukt av ansatte i privatskogbruket. Nå brukes oftere titler som skogsjef eller skogbrukssjef. (*www.snl.no, mars 2009*)

Gård. Med på lasset var også sønn nummer to; Tore¹.

Forstmester

Som forstmester fikk Einar alle arbeidsoppgavene med å planlegge og gjennomføre hugst og fremdrift av tømmer, planting av ny skog og pleie av plantefelt og ungskog. I tillegg kom planlegging og gjennomføring av veibygging gjennom skogene, samt eiendomsforvaltning av alle de hus og hytter som tilhørte eiendommen. En arbeidsstokk av varierende størrelse – ofte også med innleide entreprenører – krevde også sitt, spesielt når det gjaldt bosted, transport og forsyninger.

Driftene av skogene i Nordmarka² forandret seg svært mye under 50- og 60-årene. Det meste av skogen besto av svært gamle trær med mange skader, disse var forårsaket av en voldsom storm i 1836 som la ned det meste av trærne. Store arealer var på begynnelsen av 60-årene nærmest utilgjengelige, slik at det måtte bygges veier for å kunne komme inn i skogen for kjøre tømmeret ut. Samtidig krevde den økonomiske utviklingen at effektiviteten måtte økes. Det sies at det i slutten av 30-årene var omtrent 100 hester involvert i skogsdriftene i Sørkedalen. I dag finnes det bare ridehester der.

Som ansvarlig for driften av skogene tok Einar i bruk nye maskiner. Noen av de første større spesialtraktorene vi fikk til landet ble tatt i bruk i Sørkedalen i 60-årene, både lassbærende maskiner og såkalte stammelunnere. Med disse traktorene dro hogstarbeiderne fram hele trær til kappeplasser på en frossen myr eller et islagt vann, eller de kjørte hele stammer på bil til Sørkedalen og kappet de opp der. Det var ønskelig å kjøre stammene helt til sagbruket på Fossum, men det skarpe Røa-krysset gjorde dette umulig.

Store hugstflater og vegbyggingen medførte mye kritikk fra friluftshold. Jeg tror det må være riktig å si at vi skogsfolk lærte mye i denne tiden. Nå er det nesten slik at friluftshensyn anses viktigere enn produksjonen av trevirke på skogarealene. (*Fra manuskript for "egoforedrag" i Røa Rotaryklubb i august 2007.*)

1 Tore ble født i 1960. Han er i dag bosatt i Oslo, og er profesjonell artist og låtskriver.

2 Nordmarka, omfattende skog- og åstrakter nord for Oslo, navnet først brukt på et kart fra 1760. Nordmarka omfatter deler av Oslo, Jevnaker, Lunner og Nittedal kommuner og begrenses i sør av tettbebyggelsen i Oslo, i nord av jordbruksområdene på Hadeland. Skillet mot vest regnes langs Sørkedalen, Langlidalen og fylkesgrensen mot Buskerud; vest for dette ligger Krokskogen og Bærumsmarka. I øst avgrenses Nordmarka av Gjøvikbanen mellom Kjelsås og Roa. (*www.snl.no, mars 2009*)

Prestebakke

Arbeidet i Sørkedalen var faglig utfordrende og krevende, og Einar stortrivdes. Dette var det han hadde utdannet seg til, og han opplevde at innsatsen hans bragte resultater. Samarbeidet med ledelsen i Løvenskiold-Vækerø var derimot ikke fullt så enkelt. Einar erfarte at toppledelsen stilte urimelige økonomiske krav, og krevde budsjetter som det i praksis ikke ville være mulig å operere med. Som en konsekvens av dette valgte han derfor å si opp sin stilling som forstmester i 1968.

Ny arbeidsgiver ble Skogbrukets Kursinstitutt, som den gangen var etablert på Prestebakke¹. Familien - nå med en tredje sønn Øivind² - flyttet inn i en tjenestebolig med vid utsikt over tettstedet og Ørsjøen.

På Prestebakke fikk Einar ansvaret for å utvikle og lede konferanser og kurs. Han arbeidet primært med etterutdannelse av skogeiere og funksjonærer, og underviste i driftsorganisering og driftsplanlegging over hele landet, fra Målselv til Sørlandet. På begynnelsen av 70-tallet var dette nokså ukjent for det norske skogbruksmiljøet, og Einar måtte til Sverige for å hente inn impulser og kompetanse. Arbeidet gav ham faglig oppdatering, og kontakt med skogbruksfolk fra hele landet.

Prestebakke

Dette var på slutten av sekstiårene en liten samling med hus, to små butikker, bensinstasjon, jernbanestasjon, skole og kirke - ikke akkurat verdens navle. Rent geografisk befant vi oss 20 km utenfor Halden sentrum, og omtrent en mil fra svenskegrensen. Harryhandelen var ikke oppfunnet enda, men dagsturer til Systembolaget i Strømstad var allerede da et kjent begrep. (Ragnar Branæs, 2008)

I 1968 sluttet Trond Glesaaen og forstkandidat Einar Wollebæk Andersen ble ansatt som overlærer i driftsteknikk og avdelingsleder på Prestebakke. Han kom fra stillingen som forstmester hos Løvenskiold-Vækerø. Hans allsidig erfaring fra en større skogforvaltning sammen med hans personlige egenskaper, ble på alle måter til stor nytte i det videre arbeid. (*Fra jubileumsheftet "Skogbrukets Kursinstitutt - 50 år i skogbrukets tjeneste" utgitt august 2008*)

Før Einar begynte i denne nye stillingen hadde han gjort en avtale med ledelsen om å bli der i inntill fem år. Da instituttet i 1971 ble besluttet flyttet til Biri begynte han således å se etter hus i Lillehammertraktene. Så dukket nye muligheter opp.

1 Prestebakke, tettbebyggelse i Halden kommune, Østfold, i Enningdal ved Østfoldbanen, sørøst for Halden sentrum. Enningdal kirke. Prestebakke var flere ganger åsted for trefninger under kampene mot svenskene på 1600–1800-tallet. (*www.snl.no, mars 2009*)

2 Øivind ble født i 1962. Han er i dag bosatt i Oslo, og er partner i eget elektrikerfirma.

Vi kjører ut til Sutterøya, det som i dag kalles "Stjørdal Havn". Her ute fant vi på mange rampestreker, og det store steinbruddet som var åstedet for de fleste av dem ligger det ennå, helt innerst der moloen starter. Da har vi passert den lille stikkveien opp til høyre, den som starter der gamle banksjef Sivertsen bodde, akkurat i det krysset hvor jeg kolliderte på sykkel med rektor Odd Nakstad sommeren før jeg begynte på gymnaset.

Huset ligger der ennå. Nå er det pusset opp og bygget på, nye eiere har overtatt. Jordet langs veien er der ennå, det samme er gården på toppen av bakken. Ellers er mye som før på Sutterøya, veien er støvete og grunna utover i fjorden er gjørmete når vannstanden er lav. Uforandret? Vel, i hvert fall så lenge jeg ikke snur meg og ser inn mot Stjørdal sentrum.

Stjørdal og Nordenfjelske Tømmermåling

Norge hadde fra 1928 og frem til 1994 en tømmermålingslov som krevde at alt skogsvirke som ble omsatt mellom skogeiere og skogindustri skulle måles av en frittstående tømmermålingsforening. Nå skulle de fem tømmermålingsforeningene og tre skurlastforeningene som var i virksomhet nord for Dovre slås sammen til en ny organisasjon med hovedbase i Stjørdal i Nord-Trøndelag. Denne nye foreningen søkte etter en leder - en såkalt "målesjef" - som skulle gjennomføre organisasjonsendringene og lede arbeidet etterpå.

Einar søkte på denne jobben, og fikk den.

Han tiltrådte den nye stillingen 1 januar 1972, og bodde alene på Stjørdal en måned før resten av familien - nå med en fjerde sønn Jon¹ - kom etter. De bosatte seg først i et leid hus på Sutterøya utenfor Stjørdal sentrum, før de i mai 1973 flyttet inn i egen bolig i Stokkbekkgata.

Einar gikk løs på den nye jobben full av entusiasme. Som ansvarlig for Nordenfjelske Tømmermåling og dermed all måling i sitt område satt han og hans mange målere som en upartisk organisasjon mellom skogeierne som skulle selge tømmer, og skogbruksindustrien som skulle kjøpe det til videreforedling. Kvantum og kvalitet var (og er) de viktigste kriteriene for å fastslå riktig pris.

Det var mange utfordringer. Før det første måtte gamle målemetoder moderniseres og effektiviseres. Tidligere ble en og en tømmerstokk målt, hvilket var et nitidig og tidskrevende arbeid. Etter hvert som målingene ble flyttet fra bilvei eller fløtningsvassdrag til industritomt, og fra måling og merking av hver enkelt stokk til måling av lass, økte også kravet om

¹ Jon ble født i 1969. Han er i dag bosatt i Bærum, og jobber som produsent og programleder i NRK.

*Anne og Einar fotografert av
"Studio Melhus" da Einar
avsluttet sin ordførerperiode i
1995.*



kontroll for å oppnå lik bedømmelse uavhengig av måler og målested.

For å få til dette måtte målemetodene forbedres, og informasjonen behandles i egne datasystemer. Nordenfjelske Tømmermåling var helt i front da måleforeningene tok i bruk moderne datautstyr. Databehandlingen av måledokumentene skjedde etter hvert i skognæringens egen datasentral i Oslo, og det ble tatt i bruk en dedikert telelinje for direkte forbindelse fra Stjørdal til hovedstaden. Denne ble senere utvidet for å muliggjøre direkte forbindelse mellom målestedene og datasentralen. Resultatene fra målingene kunne da foreligge nærmest omgående. Målingene av importert virke og industriflis ble det også mere av etter hvert.

Da Einar etablerte Nordenfjelske Tømmermåling i 1972 var foreningens totale årlige målekvantum ca 1,4 millioner kubikkmeter tømmer. I løpet av de 25 årene Einar var leder økte dette med 50%, samtidig som effektiviseringen gjorde at antall ansatte ble redusert fra omtrent 120 personer til i underkant av 50. Dette skjedde uten oppsigelser. Til gjengjeld opplevde Einar andre konflikter, spesielt i

forbindelse med lønnsoppgjør. Målernes fagforening tok det årlige oppgjøret til riksmeglingsmannen nesten hvert år, og han opplevde tre streiker.

Einar gikk av med pensjon i 1997, 67 år gammel. Hans etterfølger i stillingen fikk bare beholde den i seks år. 1 januar 2003 ble alle måleforeninger i hele landet samlet i en organisasjon, Norsk Virkesmåling¹, med kontor i Billingstad i Asker.

Rotary

Da Einar flyttet alene til Stjørdal høsten 1971 kjente han ingen i lokalsamfunnet. Han var derfor takknemlig da en kollega inviterte ham til et møte i Stjørdal Rotary. Reglene var slik at du måtte bli invitert av et medlem for å bli med, så Einar troppet opp på møtet på ”Stjørdalsstua” øverst i Kjøpmannsgata. Kollegaen som hadde invitert ham var ikke der, men det var ikke vanskelig å bli kjent med de øvrige medlemmene, så uken etter kom Einar på nytt, fremdeles uten at kollegaen viste seg. Nå viste det seg at kollegaen som hadde invitert Einar på møte faktisk ikke var medlem selv, med Einars medlemskap kom i orden likevel, og han ble tatt godt i mot.

I årene som fulgte skulle Rotaryforeningen bli en fast og kjærkomment holdepunkt i lokalsamfunnet. Det ble også en nyttig organisasjon for å skaffe og pleie personlige kontakter, noe som viste seg svært verdifullt i Einars senere politiske virksomhet. Blant de menneskene han traff og lærte å sette pris på var forøvrig lokalhistoriker, forfatter, politiker og gårdbruker Jon Leirfall², og de ble gode venner.

I løpet av årene tok Einar på seg verv i Rotary, og var lokalforeningens president i en periode. I 2006 ble han tildelt utmerkelsen *Paul Harris Fellowship* for sitt virke for klubben og lokalsamfunnet.

Politisk virksomhet

Da Einar kjøpte tomt av Stjørdal kommune i 1972 fulgte det med en klausul: han måtte også kjøpe arkitekttegningene som var utarbeidet for en lærerbolig som egentlig skulle stått på tomten. Slik kopling er ikke tillatt i følge norsk lov, men Einar måtte svelge irritasjonen. Kanskje var det likevel denne lille detaljen som vekket en kime til interesse for politisk virksomhet?

1 For mer informasjon, se <http://www.tommermaling.no>.

2 Jon Leirfall, født 1899 i Hegra, død 1998, norsk politiker, gårdbruker og sivilagronom. Sekretær i Bondepartiet 1929–33, stortingsrepresentant for Nord-Trøndelag 1945–69, andre politiske verv etter dette. Medlem av landsstyret i Norges Bondelag 1934–50. Lokalhistorisk forfatter. (*www.sn.no, mars 2009*)

Via bekjenskaper¹ ble han invitert til å bli med i Høyre. Noe nølende tok han imot denne invitasjonen, og meldte seg inn i 1977. Han hadde ikke tidligere vært spesielt politisk interessert, men Erling Norvik² - som den gangen var formann i Høyre - syntes han var inspirerende med sin folkelige tone. Den politiske situasjonen på Stjørdal i slutten av syttiårene var ganske klar. Stjørdal var først og fremst en jordbruksbygd, og det var Arbeiderpartiet (AP) og Senterpartiet (SP) som dominerte.

Einar ble raskt satt i politisk arbeid. Allerede høsten 1977 ble han valgt inn som styremedlem i den lokale Høyreforeningen, og to år etter - i 1979 - ble han lokallagsformann. Den samme høsten ble han valgt inn i kommunestyret, teknisk hovedutvalg (og dermed også i bygningsrådet), og var dessuten varamann i formannskapet.

Det å være varamann i formannskapet er uriasposten i systemet. Du er nødt til å følge med i alle saker, men går glipp av mye informasjon når du ikke møter. Jeg måtte imidlertid møte svært mye fordi Thore Svendsen – som jeg var vara for – var mye borte. Han var ”ryddegutt” for å legge ned datterbedrifter av Norplasta på ulike steder i Skandinavia. I hans fravær måtte jeg også fungere som gruppeleder for Høyre.
(Intervju med Einar 12 mars 2009)

Som lokalpolitiker i en relativt liten kommune erfarte Einar snart at praktisk politikk også dreier som om avtaler, allianser og kompromisser, og at personlige egenskaper hos sentrale politikere er viktige i dette spillet. Ikke alle samtaler mellom partene når ut til offentligheten heller, så en god politiker må kunne holde på hemmeligheter..

Da Einar ble valgt inn i kommunestyret i 1979, var Venstremannen Håvard Alstadheim blitt ordfører. Dette var et resultat av en allianse mellom Venstre, AP og Sosialistisk Venstreparti (SV), og det var ikke veldig populært. Før det neste valget høsten 1983 allierte Høyre, SP, Kristelig Folkeparti (KrF) og Det Liberale Folkepartiet (DLF) seg, og tilbød sin støtte til AP mot at de selv kunne sette inn en varaordfører fra sin egen gruppe³. Dette ga AP så gode kort på hånden at Venstre ble skjøvet ut. Håvard Alstadheim fikk bare to år til som ordfører, for halveis i perioden ble han skiftet ut med Alf Daniel Moen (AP) som til da hadde vært varaordfører.

Etter valget i 1987 var det blitt borgerlig flertall, og Venstre ble med

1 Dette var Thore Svendsen, som da var da formann i Stjørdal Høyre. De var gode venner fra Stjørdal Rotary.

2 Norviks første formannstid i Høyre falt sammen med den sterke fremgangen partiet hadde ved valgene 1975, 1977 og 1979 («Høyrebølgen»), og han fikk en stor del av æren for partiets markerte fremgang i distriktene.. (*www.sn.no, mars 2009*)

3 Denne alliansen har aldri blitt offentliggjort.

i forhandlingene på borgerlig side. Samtalene endte opp i en avtale om at SPs Johan Arnt Elverum skulle bli ordfører, og Einar varaordfører. Da avtalen skulle underskrives trakk Venstre seg med den begrunnelse at avtalen ville gi for mye innflytelse til Høyre og Fremskrittspartiet¹. Dermed sprakk hele samarbeidet.

I Høyres gruppe var det enighet om at sittende ordfører Alf Daniel Moen var en ”skikkelig” kar som de kunne stole på, selv på tvers av partigrensene. Det ble derfor utarbeidet et forslag til AP om et strategisk samarbeide. De ble forespurt om de ville være interessert i å gå sammen med Høyre om å bruke det flertallet partiene hadde sammen til å fordele posisjonene i formannskap, nemnder og utvalg til alle partier etter en streng matematisk fordeling i forhold til antall kommunestyrerepresentanter. AP skulle da ha ordføreren, og Høyre varaordføreren. Politisk skulle de to partiene stå helt fritt i forhold til hverandre. En formiddag kom Alf Daniel Moen hjem til Einar og Anne i Stokkbekkgata. Einar presenterte en utregnet fordeling som de raskt ble enige om, og de laget en avtale som senere ble godkjent og undertegnet av begge partier.

Dette ble det bråk av. Einar ble hengt ut på lederplass i *Trønderavisa* med bilde under overskriften ”Det sosialistiske Stjørdal Høyre”, og SP - som hadde vært hemmelig avtalepartner fire år tidligere - karakteriserte Høyres opptreden som ”politisk saltomortale”.

Etter valget i 1991 reforhandlet de to partiene avtalen, med det resultat at AP skulle ha ordføreren de to første årene (Alf Daniel Moen), mens Høyre skulle ha ordføreren de to siste årene. På den måten ble Einar ordfører i Stjørdal i to år fra 1994 til 1995.

Etter valget i 1995 kom nye allianser på banen. AP gjorde nå avtale med SV og KrF om samarbeid². Alf Daniel Moen fortsatte som ordfører med varaordfører fra SV.

Dette ble Einars siste periode i kommunestyret.

Politiske resultater

Einars politiske virksomhet strakte seg i hovedsak over tyve år fra 1979 til 1999. Noen politiske verv hang igjen etter dette også, men de var nærmest som ”pliktløp” å regne for å runde av virksomheten. Hans siste politiske engasjement var som medlem av skoleutvalget for Ole Vig videregående skole³ i årene 2000-03, da sammenslutningen av de tre videregående skolene i Stjørdal ble gjennomført.

Man måler ofte politiske karrierer ved å betrakte de konkrete

1 FrP skulle ha nestlederen i helseutvalget (!)

2 KrF hadde fått politiske konsesjoner for å bli med i alliansen, først og fremst av alkoholpolitisk art, men også på sosialsektoren.

3 Tidligere Stjørdal Gymnas

resultatene, det være seg veier, offentlige bygninger eller vellykkede reguleringer. For Einars del ble resultatene også av organisatorisk art. Selv trekker han fram omorganiseringen av kommunens organisasjon som et av sine viktigste politiske resultater.

Tidlig på 90-tallet viste flere undersøkelser at Stjørdal kommune var attraktiv for etablering av nye arbeidsplasser, men at kommunens administrasjon sviktet med hensyn til oppfølgingen av næringslivet. I samarbeide med næringsforeningen tok jeg fatt i dette, og samtidig ble det startet en fullstendig gjennomgang av forholdet mellom politikere og administrasjonen. Rådmannen var ikke begeistret, særlig da jeg ba ham sende ut et brev til alle ansatte om de forholdene som var påpekt, med spørsmål om hva hver enkelt kunne foreslå av løsninger. Rådmannen ble syk – og innvilget en retrettstilling – midt i denne prosessen. Kommunen leide inn en konsulent som jobbet i en gruppe med politikere, fungerende rådmann og tillitsvalgte, og alle etatsjefene fristilte stillingene sine. Resultatet ble en klargjøring av rollene og forholdet mellom politikere og administrasjon, revisjon av komitéstrukturen og ansettelse av ny rådmann og tre nye etatsjefer. *(Intervju med Einar 13 mars 2009)*

De konkrete prosjektene Einar var mest involvert i var byggingen av Fosslia Fjellhall som et kombinert tilfluktsrom og idrettshall, samt innredningen av nytt bygg for biblioteket på Stjørdal. Han var også engasjert i næringspolitikk, og var aktivt med for å få Statoils driftsorganisasjon til Stjørdal. Som om det politiske arbeidet ikke var nok var også Einar styreleder i Stjørdal Tomteselskap, han hadde styreverv i to ulike næringsbyggselskaper, i næringsmiddeltilsynet, samt en bedrift for yrkesvalghemmede. Han var også med i bomveiselskapet, satt i samarbeidsrådet for Trondheimsregionen, og var med i Kirkelig fellelsråd i Stjørdal.

Årene i kommunepolitikken var en svært rik tid for meg. Jeg var med på mange interessante prosjekter, og fikk samarbeide med mange flotte mennesker i og utenfor Stjørdal. Likevel var det bra at ordførertiden ble av begrenset varighet. Da den var slutt merket jeg godt at tempoet jeg hadde holdt var for høyt til å kunne vare. Jeg sov nærmest kontinuerlig i 14 dager etter at jeg sluttet. På den annen side var det hyggelig å få gode attester, jeg ble kalt ”borgermester for alle” i kommunen og ord som ”inkluderende” ble brukt. *(Intervju med Einar 13 mars 2009)*

I løpet av årene Einar var med i politikken hadde han prøvd å innskrenke sitt engasjement til den lokale Høyreforeningen.

Han ble likevel leder i nominasjonskomiteen i Nord-Trøndelag Høyre foran Stortingsvalg og fylkestingsvalg tre ganger, og nestleder

Einar fylte 75 år i 2005. Som tradisjonen er på Stjørdal åpnet han huset den formiddagen for å ta i mot gratulanter med snitter og kaffe. Her sitter han på terassen etterpå (Foto: Privat)



i Nord-Trøndelag Høyre fra 1996 til 1998. I denne perioden møtte han mye i Høyres sentralstyre. Fra 1996 til 1999 satt han også i Distriktsprogramrådet (NRK) for Nord-Trøndelag.

For sin innsats i politikken ble Einar i 1998 overrakt Høyres Gullnål.

Organisasjonsliv

Allerede før Einar startet sin politiske virksomhet på Stjørdal var han en ivrig frimerkesamler. Dette gjorde at han var med på å starte *Stjørdal Frimerkeklubb* i 1978. Selv om frimerkesamlingen ble nedprioriteret og lagt på hylla høsten 1979 betød ikke dette at Einars interesse for organisasjonsliv falt. Han var med på å starte *Foreningen Norden* i Stjørdal sist på 80-tallet, det førte til mye nordisk samarbeid også på kommunenivå med vennskapskommuner i Danmark, Finland og Sverige. Einar var styreleder i denne foreningen i åtte år fra 1998 til 2006, en del av denne tiden var han også med i styret for Foreningen Norden Trøndelag.

I 1987 var Einar med på å danne *Stjørdal og Omegn Forsvarsforening*, og fra 1988 til 1990 var han styreleder i *Stjørdal Nærkringkasting AS*, og førte regnskapet for *Radio Stjørdal*. Det var på den tiden lett å holde god kontakt med nærradioens redaktør, for det var Anne.

I 1996 ble Einar spurt om å ta jobben som styreleder i *Stjørdals-Blink Fotball*, ingen andre ville fordi det var så mye å rydde opp i. Han tok utfordringen, men sa nei til å fortsette i styret etter to år. I stedet fortsatte

han i fem år som ”daglig leder” på et klubbkontor de fikk i stand. Da Einar trakk seg ut av fotballklubben var økonomien snudd til pluss og organisasjonen fungerte, det var kun resultatene på fotballbanen som glimret ved sitt fravær

”Det gjør de fortsatt”, sier Einar.

Ferdig med fotballen dukket en ny utfordring opp. Einar var jo godt kjent i nærradiomiljøet, nå kom *Budstikka Radio*, som eneste gjenlevende nærradioen på Stjørdal, og ba om assistanse. De trengte noen til å ta regnskapet deres, og det gjorde han i tre år.

Som politiker hadde Einar vært med å støtte opp om flere kulturelle arrangementer i Stjørdal, de største var *Hell Bluesfestival* som startet opp i 1992¹, og *Steinvikholms Musikkteater*. Sistnevnte arrangerer operaen ”Olav Engelbrektson” på Steinviksholm² i august hvert år. Einar satt som vararepresentant i musikkteaterets styre i to perioder, og jobbet spesielt med økonomien.

1 I 2007 endret festivalen navn til ”Hell Music Festival”, og engasjerte rapperen Snopp Dogg som hovedtrekkplaster. Da gikk det galt, og festivalen gikk konkurs.

2 Steinviksholm, befestning på en holme i Åsenfjorden (Trondheimsfjorden), Stjørdal kommune, Nord-Trøndelag, anlagt av erkebiskop Olav Engelbrektsson i 1520-årene, brutt ned etter Den nordiske sjuårskrig; ruinene er utgravd i nyere tid. [...] Steinviksholm består av fire fløyer, bygd i firkant omkring en borggård, og i to motstilte hjørner runde tårn, oppført av naturstein [...] Store deler av slottet er restaurert etter initiativ av foreningen Steinviksholms venner. Siden 1993 oppføres årlig en opera om Olav Engelbrektsson, skrevet av Henning Sommerro og Edvard Hoem. (www.snl.no, mars 2009)

Vi sitter i sofaen i pappas leilighet i Landingsveien 80. Han har nok av plass til seg selv på tre rom og kjøkken, men har problemer med å finne plass til papirer og bøker fra mange år i politisk og organisatorisk virksomhet. Han klager stadig over at boden er full.

I leiligheten har han innrettet seg svært praktisk. De tre rommene bruker han som kontor, soverom og stue. Det er radioer i alle rom slik at han kan høre nyhetene over alt, og en ekstra TV ved siden av PC'en på kontoret slik at han kan følge med på sportssendingene når han jobber. Han sitter mye på kontoret, pusler enten med slektsforskning, som er hans nye hobby, eller med å holde kontakt med gamle og nye venner i en av de utallige foreningene han selvfølgelig er med i. Han har startet en ny en også; en egen pensjonistforening for tidligere ansatte i Tømmermålingen. I en alder av 79 har han ikke problemer med E-post, men er så langt ikke helt fortrolig med Facebook.

Midt på stua står stolen hans. Den er hellig. Ikke engang de yngste barnebarna setter seg der, de har skjønt at det er "farfars stol". Det er der han sitter når han ser på TV, drikker kaffe, og løser kryssord - som oftest samtidig. Stolen er heller ikke så interessant for dem, det er mye mer morsomt å trekke ut den øverste skuffen i veggseksjonen, for der er det leker.

Oppbrudd

Etter at Anne gikk bort i 2002 ble Einar boende alene i det store huset i Stokkbekkgata. Siden alle fire sønner forlengst hadde flyttet hjemmefra og bosatt seg i Osloregionen ble det ganske stusselig, selv om han etter mer enn 30 år i Stjørdal gledet seg over en stor omgangskrets med mange gode venner. Han innså raskt at huset var alt for stort og uhensiktsmessig til ham alene. Han fikk derfor ominnredet underetasjen til tre hybler med

*Einar fotografert på terrassen
i Landingsveien juni 2007
(Foto: Privat)*



felles kjøkken, og nøt godt av skattefrie inntekter fra leieboerne.

I 2003 fikk også Einar realisert en gammel drøm; han fløy over til USA og besøkte sin bror Torfinn og hans familie. Det ble et hjertelig gjensyn, og Einar tilbragte flere uker i Seattleområdet hvor han besøkte alle sine nevøer og nieser etter tur, og var med dem på turer og hendelser i dagliglivet.

Hjemme igjen fra USA var avstanden til nær familie imidlertid stor, og han ble satt under et gradvis økende press til å flytte sydover. Dette var kanskje egoistisk fra sønnenes side, men det lå en ekte bekymring bak: skulle noe galt skje var det veldig langt å pendle mellom Oslo og Stjørdal. Etter fem år ble han overtalt til å få en takst på huset, og da den forelå skjønnte han at en flytting ville være mulig - i hvert fall rent økonomisk. Den samme sommeren døde en gammel tante i Oslo, og han skjønnte at den oppfølgingen hun fikk fra sin familie de siste månedene ville aldri han oppleve så lenge han ble boende på Stjørdal.

Da først beslutningen var tatt og finansieringen var i orden gikk resten med vanlig effektivitet. Noen dagsturer til Oslo for å se på mulige leiligheter ble gjort raskt unna. Hvilken del av Oslo han ville bo i hadde han tidlig bestemt, og da først en interessant leilighet dukket opp i Røaområdet var det bare å legge inn det høyeste budet. Huset i Stokkbekkgata var lett å selge, og det gikk over takst.

Høsten 2006 gikk således med til rydding og pakking, noe som var en stor utfordring. Riktignok hadde han allerede kvittet seg med mye etter at Anne gikk bort og underetasjen ble bygd om til hybler, nå var det likevel alvor. I løpet av høsten ble han en gjenganger på ”Gjenbrukstorget” på Stjørdal. Ikke desto mindre ble flyttebilen helt full etter at den en desembermorgen rygget inn mot hoveddøren i Stokkbekkgata.

Tilbake til Oslo

Den første tiden i Oslo var tung. Han bodde alene i en leilighet som den første tiden var preget av innflytting og uorden, og han savnet de gode vennene sine fra Stjørdal. Til gjengjeld hadde han sønner og svigerdøtre i nabolaget, og syv barnebarn som syntes det var kjempestas å få farfar nærmere.

Einar gjorde da det han stort sett hadde gjort hele livet: han engasjerte seg. Først og fremst innredet han leiligheten slik han ville han den: praktisk. Deretter oppsøkte han den lokale Rotaryforeningen på Røa, hvor han (selvfølgelig) traff gamle bekjente. Foreningen Norden hadde en lokalforening han tok kontakt med, og han engasjerte seg som ”konsulent” i det firmaet på Røa som sønnen Øivind drev. Han tok videre initiativet til å oppsøke gamle venner fra skoletiden, og han fornyet kontakten med slektninger. Han ga seg i kast med frimerkene igjen, men ble også interessert i slektsforskning, og bestemte seg for å lete bakover i sin egen familie for å finne ut ”hvor han kom fra”.

Etter at han i 2008 oppdaget at det var blitt noe krøll med pensjonen hans engasjerte han seg i arbeidet med å rette opp feilen med denne. Dette arbeidet skulle også tilgodese en rekke av hans pensjonistkollegaer som var i samme situasjon. Underveis tok han initiativet til å starte en egen pensjonistforening for tidligere ansatte i Tømmermålingen, og han ble med i et prosjekt for å skrive Tømmermålingens historie.

Jeg ringer pappa, og han tar telefonen med en gang. Fasttelefon kuttet han ut da han flyttet til Oslo, han har således bare mobilen, og det hender den ringer noen ganger. Da er han opptatt i et møte, kjører bil, eller har lagt den fra seg på et annet rom.

“Jeg har sendt deg oppdatert versjon av biografien”, sier jeg. “Det er blitt 22 sider nå. Det skal bli litt av en jobb å kutte det ned!”

Jeg har jobbet lenge med denne biografien om min far. Den inngår som en oppgave i mitt masterstudium ved Høgskolen i Vestfold, og jeg har strenge lengde- og tidsbegrensninger å forholde meg til.

Faren min sitter foran PC'en selv om det er lørdag kveld og fotballkamp på TV; Stabekk og Lillestrøm kjemper om lærkula på NRK1. Jeg hører at han morer seg, og han sier at han ikke har sett noen e-post ennå. Han vet at min oppgave skal være begrenset til 15.000 karakterer, og at jeg har nesten tre ganger så mye fordi han har forsynt meg med så mange detaljer om sitt liv og sin virksomhet. Jeg vet at han har hatt stor glede av å grave i gamle papirer og i sin egen hukommelse for å skaffe alle disse detaljene til veie.

“Jeg har akkurat avsluttet 16 sider om Nordenfjelske Tømmermåling” sier han¹. Det sier han sikkert fordi han vet at jeg ikke er ferdig. Jeg skjønner også at han nå har lagt det prosjektet bak seg. Det betyr at han snart vil engasjere seg med noe annet igjen, og jeg tipper det blir mere slektsforskning. En ting er i hvert fall sikkert når de gjelder faren min; han sitter aldri lenge uten å gjøre noe.

¹ Resultatet av denne skrivejobben hans ble ”30 år under barken - Nordenfjelske Tømmermåling 1972 - 2003” (2009).

Dokumentet kan lastes ned fra <http://www.wollebek.com>.